

Autoreferat

1. Imię i nazwisko: Małgorzata Karkocha

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.

- 2011 Doktor nauk humanistycznych w zakresie historii, stopień nadany uchwałą Rady Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu Łódzkiego (dalej: UŁ) 24 marca 2011 r.
Temat rozprawy doktorskiej: *Obraz Francji w dobie rewolucji na łamach prasy warszawskiej z lat 1789–1794*
Promotor: prof. dr hab. Zbigniew Anusik (UŁ)
Recenzenci: prof. dr hab. Mariusz Markiewicz (Uniwersytet Jagielloński) i prof. dr hab. Andrzej Stroynowski (Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy im. Jana Długosza w Częstochowie, dalej: UJD)
- 2005 Magister historii
Uniwersytet Łódzki, Wydział Filozoficzno-Historyczny
Tytuł pracy: „*Sztuka potrydencka*” na Śląsku. *Założenia i konkret (na podstawie kościoła św. św. Stanisława i Wacława w Świdnicy)*
Opiekun naukowy: prof. nadzw. dr hab. Jerzy Grobis
- 2002 Magister historii sztuki
Uniwersytet Łódzki, Wydział Filozoficzno-Historyczny
Tytuł pracy: *Oprawa artystyczna kultu bł. Wincentego Kadłubka w opactwie cysterskim w Jędrzejowie*
Opiekun naukowy: prof. nadzw. dr hab. Zbigniew Bania

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych lub artystycznych.

- 1 IX 2018–obecnie Specjalista – sekretarz czasopisma naukowego, Wydawnictwo UŁ
- 1 X 2011–obecnie Adiunkt w Katedrze Historii Nowożytnej (uprzednio Katedra Historii Nowożytnej Polski i Krajów Nadbałtyckich) na Wydziale Filozoficzno-Historycznym UŁ
- IV–IX 2011 Adiunkt w Katedrze Historii Nowożytnej Polski i Krajów Nadbałtyckich UŁ
- 2006–2011 Asystent-doktorant w Katedrze Historii Nowożytnej Polski i Krajów Nadbałtyckich UŁ
- 2005–2006 Asystent-doktorant w Zakładzie Historii Nowożytnej Krajów Nadbałtyckich UŁ

W trakcie pracy na Uniwersytecie Łódzkim korzystałam z urlopu macierzyńskiego (4 XII 2016 – 22 IV 2017).

4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt . 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.).

a) Wskazanie głównego osiągnięcia naukowego

Monografia: Karkocha Małgorzata, *Flagrante bello. Wielka wojna wschodnia w relacjach prasy warszawskiej (1787–1792)*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2021, ss. 305. Recenzenci wydawniczy: prof. dr hab. Tadeusz Srogosz (UJD) i dr hab. prof. UW Piotr Ugnieński (Uniwersytet Warszawski). Punktacja MEiN – 120.

b) Opis głównego osiągnięcia naukowego wraz z omówieniem uzyskanych wyników

Monografia *Flagrante bello. Wielka wojna wschodnia w relacjach prasy warszawskiej (1787–1792)* stanowi kontynuację moich badań nad prasą warszawską doby stanisławowskiej. Nawiązuje do opublikowanej w 2011 r. książki *Obraz Francji w dobie rewolucji na łamach prasy warszawskiej z lat 1789–1794*, będącej poprawioną i uzupełnioną wersją mojej rozprawy doktorskiej. Poszukując informacji o wydarzeniach w ogarniętej rewolucją Francji doszłam do przekonania, że prasa z epoki stanowi niezwykle cenne źródło do badań nad zagadnieniami wszelakiego rodzaju (politycznymi, społecznymi, gospodarczym i kulturalnymi), niedoceniane zresztą przez historyków, obfitujące w szereg istotnych informacji, a co najważniejsze – źródło w wysokim stopniu wiarygodne, bo niemal całkowicie pozbawione komentarza. Skłoniło mnie to do dalszych, pogłębionych studiów w tym zakresie. Postanowiłam przyjrzeć się innym wydarzeniom międzynarodowym, szczegółowo relacjonowanym na łamach prasy warszawskiej. Mój wybór padł na wielką wojnę wschodnią (1787–1792), gdyż zagadnienie to było dotąd niemal nieobecne w historiografii polskiej, a ponadto słabo eksponowane w historiografii zachodnioeuropejskiej czy nawet rosyjskiej. Książka *Flagrante bello* jest zatem pierwszym monograficznym opracowaniem wspomnianego konfliktu zbrojnego w języku polskim. Tym samym wypełnia istotną lukę w polskiej nauce historycznej.

Zasadniczym celem pracy było przedstawienie obrazu wojny rosyjsko-austriacko-tureckiej, jaki wyłania się z doniesień gazet warszawskich. Chodziło mi o pokazanie tego, co czytelnik żyjący u schyłku epoki stanisławowskiej (mniejsza o to, czy przeciętny, czy bardziej wyrobiony) mógł dowiedzieć się o przebiegu tego konfliktu z lektury prasy warszawskiej. Równie ważnym problemem badawczym była odpowiedź na pytanie, na ile obraz zdarzeń wykreowany przez wydawców gazet odpowiadał rzeczywistości.

Podstawowym źródłem wiadomości o szeroko pojętej kwestii wschodniej była dla mnie polskojęzyczna prasa warszawska z lat 1787–1792. W okresie tym nieprzerwanie ukazywały się dwa tytuły prasowe: „Gazeta Warszawska” – czołowy dziennik informacyjny, wydawany i redagowany przez eksjezuitę, księdza Stefana Łuskińę (1725–1793); oraz „Pamiętnik Historyczno-Polityczny” (od 1788 r. drukowany pod nazwą „Pamiętnik Historyczno-Polityczno-Ekonomiczny”) – miesięcznik o profilu społeczno-gospodarczym, zawierający bogaty zasób informacji o najnowszych wydarzeniach z kraju i ze świata, publikowany przez księdza Piotra

Świtkowskiego (1744–1793). W 1791 r., z pogwałceniem przywileju Łuskiny *cum iure exclusivo*, zapewniającego mu wyłączne prawo drukowania w Koronie pism informacyjnych we wszystkich językach z wyjątkiem francuskiego, zaczęła ukazywać się „Gazeta Narodowa i Obca” (1791–1792) – organ prasowy stronnictwa reform, propagujący idee patriotyczne i niepodległościowe, a w 1792 r. „Korespondent Warszawski” redagowany przez księdza Karola Malinowskiego. Te cztery czasopisma polskie stanowiły dla mnie główne źródło informacji o wojnie rosyjsko-austriacko-tureckiej. Korzystałam także (wybiórczo i dla celów porównawczych) z tzw. „Gazety Lejdejskiej” – francuskojęzycznego czasopisma o charakterze międzynarodowym, przeznaczonego do rozpowszechnienia po całej niemal Europie, z którego szerokimi garściami czerpali wydawcy gazet w Rzeczypospolitej; oraz miesięcznika „The Gentleman’s Magazin”, publikowanego w Londynie od 1731 r. aż do początku XX w.

W pracy przyjęto metodykę badań charakterystyczną dla warsztatu historyka. Wykorzystano metodę analizy i syntezy oraz metodę porównawczą. Posłużono się także metodą statystyczną, pozwalającą ustalić częstotliwość ukazywania się doniesień z wojny tureckiej na łamach gazet polskich, jak również główne źródła zapożyczeń wiadomości w „Gazecie Warszawskiej”. Pozyskane z prasy informacje były konfrontowane z dostępnymi źródłami i literaturą przedmiotu. Umożliwiło to ich weryfikację oraz pozwoliło odpowiedzieć na pytanie o stopień wiarygodności badanego przeze mnie źródła (prasy warszawskiej).

Wobec braku opracowań o charakterze monograficznym, przy weryfikacji informacji zaczerpniętych z gazet posłużyłam się całkiem bogatą literaturą pomocniczą, głównie obcojęzyczną. Korzystałam zatem z pamiętników i relacji z epoki (m.in. Grigorija A. Potiomkina, Rogera de Damasa, Iwana I. Hermana), prac zwartych i artykułów z zakresu historii wojskowości, syntez dziejów powszechnych i poszczególnych państw, najwięcej jednak z biografii panujących, dowódców i wojskowych (w tym G.A. Potiomkina, Aleksandra W. Suworowa, Michała I. Goleniszczewa-Kutuzowa i Fiodora F. Uszakowa). Na osobną wzmiankę zasługują studia Matthew Z. Mayera dotyczące wojny austriacko-tureckiej (1788–1791) oraz Stanforda J. Shawa na temat Turcji pod rządami Selima III (1789–1807). Godna odnotowania jest także fundamentalna, dwutomowa monografia drugiej za panowania Katarzyny II wojny rosyjsko-tureckiej (czyli wielkiej wojny wschodniej), napisana przez rosyjskiego historyka wojskowości Andreja N. Petrova, która w niczym nie straciła na aktualności, choć od ogłoszenia jej drukiem minęło już niemal 150 lat. Jej istotnym mankamentem jest jednak brak aparatu naukowego. Z publikacji rodzimych badaczy przydatna okazała się zwłaszcza praca Waleriana Kalinki o Sejmie Czteroletnim, w której zarysowano przebieg dwóch pierwszych kampanii austriackich i działań rosyjskich z lat 1787–1790 oraz omówiono ogólną sytuację międzynarodową w tym czasie. Z obowiązku wypada wspomnieć także o popularnonaukowym opracowaniu Wojciecha Morawskiego i Sylwii Szawłowskiej na temat wojen rosyjsko-tureckich w XVII–XX w., które jednak niewiele wnosi do przedmiotu moich rozważań. Piśmiennictwo tureckie z uwagi na słabą dostępność zostało przeze mnie wykorzystane w ograniczonym jedynie zakresie. W odniesieniu do prac historyków tureckich, nieopublikowanych w żadnym z języków kongresowych, zdana byłam niemal wyłącznie na zasoby internetowe.

Rozprawa ma układ chronologiczno-problemowy. Składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów merytorycznych, w których omówiono przebieg kolejnych kampanii wojennych, oraz zakończenia. Taka konstrukcja pracy została podyktowana przez wykorzystywane przeze mnie źródło. Tak bowiem – następującymi po sobie kampaniami przerywanymi na czas zimy –

ukazana została interesująca mnie wojna w prasie warszawskiej. Rzecz jasna, o objętości poszczególnych części zadecydowała w ostatecznym rozrachunku dostępność i ilość materiału źródłowego. Praca uzupełniona została aneksem zawierającym wypisy z gazet (teksty traktatów międzynarodowych).

Należy wyraźnie zaznaczyć, że na łamach publikowanych w Warszawie gazet wojna Imperium Osmańskiego z koalicją rosyjsko-austriacką zajmowała wyjątkowe miejsce i została omówiona w najdrobniejszych szczegółach. Stanowiła najgorętszy temat wśród doniesień zagranicznych aż do wybuchu rewolucji francuskiej w lipcu 1789 r., a i potem była jednym z czołowych wydarzeń relacjonowanych w prasie. Wydawcy warszawskich gazet z dużym zainteresowaniem śledzili poczynania obu stron konfliktu. Opisywali najważniejsze bitwy lądowe i morskie, jak również mało istotne potyczki. Informowali o ruchach i stanie nieprzyjacielskich armii, drukowali etaty wojsk oraz wiadomości biograficzne o dowódcach. Donosili o zabiegach podejmowanych przez dwory europejskie na rzecz przywrócenia pokoju, relacjonowali przebieg rozmów pokojowych. Publikowali wreszcie teksty porozumień i układów międzynarodowych, manifesty dworów cesarskich, reskrypty władców oraz wypisy z ich korespondencji. Ten różnorodny i w sumie bogaty materiał w zupełności wystarczał do prawidłowego zorientowania polskiego czytelnika w wydarzeniach rozgrywających się na tureckim teatrze działań wojennych.

Co równie ciekawe, wydawcy nie starali się bynajmniej segregować i wartościować zamieszczanego na łamach warszawskich periodyków materiału. Obok kwestii naprawdę istotnych poruszali problemy mniej ważne, żeby nie powiedzieć wręcz błahe. Nie stronili także od zamieszczania różnego rodzaju anegdot i ciekawostek. Trzeba jednak zaznaczyć, że również i tego typu doniesienia wpływały na dopełnienie obrazu relacjonowanej wojny i przyczyniały się do lepszego zrozumienia przez polskiego czytelnika wszystkich bez mała aspektów rozgrywającego się niedaleko granic Rzeczypospolitej konfliktu. Uznanie musi zarazem budzić fakt, że redaktorzy warszawskich czasopism posiadali dość znaczną wiedzę nie tylko o przebiegu działań militarnych, ale też o jawnych i zakulisowych rozmowach dyplomatycznych. Warto w tym miejscu podkreślić, że ogromna większość doniesień prasowych z teatru działań wielkiej wojny wschodniej pokrywała się ze stanem faktycznym i znalazła potwierdzenie także w innych źródłach.

Jeśli chodzi o szczegóły, to należy stwierdzić, że pierwsze relacje z teatru działań wojennych pojawiły się na łamach warszawskich periodyków wkrótce po ich rozpoczęciu. Drobiazgowo opisane zostały zmagania w rejonie Limanu Dniepru oraz na Kubaniu. Informowano również czytelników o podjętych jeszcze w 1787 r. próbach mediacji między walczącymi stronami. Odbiorca stołecznej prasy miał też okazję zapoznać się z sytuacją, jaka wytworzyła się po przystąpieniu Austrii do wojny w lutym 1788 r. Był szczegółowo zaznajamiany z przebiegiem walk na morzu oraz z działaniami na lądzie, których kulminacyjnym wydarzeniem było zdobycie przez armię rosyjską potężnej twierdzy Oczaków (17 XII). W początkach roku 1789 wydawcy warszawskich gazet zamieszczali doniesienia o negocjacjach dyplomatycznych, których celem było zakończenie już na tym etapie rozpoczętego niedawno konfliktu. Kiedy zaś rozmowy nie przyniosły żadnych rezultatów, szczegółowo informowali swoich odbiorców o przebiegu działań zbrojnych. Dzięki temu polski czytelnik miał okazję dowiedzieć się o wielkich starciach pod Fokszanami (1 VIII) i nad Rymnikiem (22 IX). Prasa warszawska donosiła także o zdobyciu Belgradu (8 X) przez armię austriacką oraz o postępcach

re. K

sprzymierzonych dworów cesarskich w Serbii i na Wołoszczyźnie. Przez cały czas na jej łamach ukazywały się również relacje o działaniach wrogich flot (rosyjskiej i tureckiej) na Morzu Czarnym.

W roku 1790 przedmiotem zainteresowania gazet warszawskich były przede wszystkim kwestie natury dyplomatycznej. Wydawcy informowali swoich czytelników o próbie rozpoczęcia poważnych rokowań pokojowych między zwaśnionymi stronami oraz o zawarciu prusko-tureckiego sojuszu wojskowego. Kiedy okazało się, że nie uda się wypracować porozumienia między Turcją a dworami cesarskimi, stołeczna prasa pisała o przygotowaniach obu stron do kolejnej kampanii. Ogromnym zaskoczeniem dla wszystkich obserwatorów ówczesnej sceny politycznej było zaakceptowanie pruskiego ultimatum przez nowego cesarza Leopolda II, który postanowił wycofać się ze wschodniej polityki swojego zmarłego brata i poprzednika Józefa II. Prasa warszawska obszernie informowała więc swych czytelników o rokowaniach w Reichenbachu, zakończonych podpisaniem traktatu o zawieszeniu broni między Austrią a Turcją (27 VII). Wiele miejsca poświęcono również zabiegom czynionym przez trójprzymierze (Wielka Brytania, Holandia i Prusy), aby skłonić Rosję do naśladowania przykładu Austrii i zmusić ją do wycofania się z wojny oraz zawarcia pokoju na zasadzie *status quo ante*. Kiedy zaś okazało się, że Katarzyna II nie zaakceptuje wysuwanych pod jej adresem żądań, gazety warszawskie ponownie szczegółowo relacjonowały przebieg działań wojennych w kampanii 1790 r. Najważniejszym wydarzeniem tej fazy wojny, drobiazgowo opisanym na łamach drukowanych w Warszawie periodyków, było zdobycie przez Aleksandra Suworowa potężnej twierdzy tureckiej Izmaïl w końcu grudnia tego roku.

W 1791 r. uwagę wydawców przyciągały przede wszystkim negocjacje pokojowe w Szystowie, zakończone pacyfikacją stosunków austriacko-tureckich i podpisaniem traktatu kończącego wojnę między cesarzem a sułtanem (4 VIII). Sporo miejsca poświęcono także opisaniu sukcesów armii rosyjskiej w końcowej fazie wielkiej wojny wschodniej. Ostatnim akordem tego konfliktu zbrojnego były oczywiście negocjacje w Jassach, zakończone zawarciem rosyjsko-tureckiego traktatu pokojowego (9 I 1792). Również i to wydarzenie zostało szczególnie zrelacjonowane w prasie warszawskiej.

Warto wreszcie powiedzieć słów kilka na temat stosunku wydawców warszawskich gazet do stron biorących udział w wielkiej wojnie wschodniej. Trzeba tu wyraźnie zaznaczyć, że pisma związane bezpośrednio lub też pośrednio z obozem reform w Sejmie Czteroletnim sympatyzowały z Turcją. Mowa tu oczywiście o „Pamiętniku Historyczno-Politycznym” oraz o „Gazecie Narodowej i Obcej”. Odmiennie stanowisko zajmowała „Gazeta Warszawska”. Jej redaktor, ksiądz Stefan Łuski, był bowiem zdeklarowanym wielbicielem Katarzyny II i od samego początku konfliktu zajął postawę prorosyjską. Należy jednak podkreślić, że sympatie wydawców nie miały większego wpływu na treść informacji zamieszczanych w interesujących nas periodykach. Warszawskie gazety na ogół bardzo rzetelnie informowały swoich czytelników o wszystkich wydarzeniach rozgrywających się na czarnomorskim teatrze działań wojennych. Jeśli zdarzały się jakieś błędy lub przekłamania, to wynikało to raczej z nierzetelności pierwotnego źródła informacji, a nie złej woli tego czy innego redaktora.

Podsumowując, analiza zebranych materiałów uprawnia do wysunięcia następujących wniosków natury ogólnej, dotyczących zarówno samej prasy warszawskiej, jak i badanego zagadnienia:

- 1) Wielka wojna wschodnia z lat 1787–1792 została na łamach czasopism warszawskiej omówiona niezwykle drobiazgowo i niemal we wszystkich aspektach. Chociaż wachlarz zagadnień poruszanych przez wydawców był niezwykle szeroki, nie wszystkie problemy interesowały ich w równej mierze. Niewątpliwie najlepiej udokumentowane w prasie warszawskiej zostały działania militarne (lądowe i morskie). Sporo pisano też o zabiegach dyplomatycznych i próbach mediacji państw trójprzymierza, zmierzających do przywrócenia pokoju na Wschodzie;
- 2) Na łamach publikowanych w Warszawie gazet szerokim echem odbiły się zwłaszcza trzy wydarzenia o charakterze militarnym: zdobycie przez Rosjan tureckiej twierdzy Oczaków na północnym wybrzeżu Morza Czarnego (17 XII 1788), oblężenie i zajęcie Belgradu w 1789 r. oraz szturm wojsk rosyjskich na potężną fortecę Izmaïł, zakończony jej upadkiem 22 grudnia 1790 r., a z dyplomatycznych – kongres pokojowy w Szystowie i negocjacje w Jassach;
- 3) Doniesienia z wielkiej wojny wschodniej zamieszczane w prasie warszawskiej były w większości przedrukami z czasopism zagranicznych, głównie z tzw. gazet międzynarodowych – publikowanych w języku francuskim (rzadziej niemieckim) na obszarze Holandii i zachodnich państw Rzeszy Niemieckiej oraz przeznaczonych do rozpowszechnienia po całej niemal Europie. Usiłując znaleźć źródła zapożyczeń nowin politycznych przebrałam pod tym kątem „Gazetę Warszawską”. Udało się ustalić, że jej redaktor – ksiądz Stefan Łuski – powoływał się na ponad 20 różnych pism, choć wątpię należy, że wszystkie je prenumerował. Najpewniej większość cytował z drugiej ręki. Wbrew temu, co twierdzi monografista gazety Jerzy Łojek, wśród prenumerowanych przez Łuskię czasopism nie było wychodzącej w Genewie „Gazette Universelle”, gdyż powoływał się na nią jedynie sporadycznie (dwie wzmianki w całym badanym okresie);
- 4) Próbując określić, na ile redaktorzy gazet byli twórczy w swoich zapożyczeniach, starałam się porównywać wybrane relacje prasowe z doniesieniami w „Gazette de Leyde”, która stanowiła główne źródło wiadomości dla niemal wszystkich wydawców polskich. Okazało się, że drukowane w prasie warszawskiej nowiny były dosłownymi lub niemal dosłownymi przekładami z pism obcych, okraszonymi niekiedy krótkim (przeważnie jednozdaniowym) komentarzem, bądź też ich streszczeniami – jeśli relacja była obszerna, a miejsca w numerze mało. Innych zabiegów na pozyskany z prasy zagranicznej materiał nie dokonywano;
- 5) Doniesienia na temat wojny wschodniej publikowane były przeważnie z dwutrytygodniowym opóźnieniem, co jest typowe dla prasy omawianego okresu. Można zatem powiedzieć, że polski czytelnik dostawał na bieżąco informacje o wydarzeniach rozgrywających się na tureckim teatrze działań wojennych;
- 6) Poglądy polityczne redaktorów w nikłym stopniu przekładały się na dobór i treść publikowanych informacji, a co za tym idzie – nie miały większego wpływu na ogólny obraz prezentowanych zdarzeń;
- 7) Przy wszystkich swoich zaletach prasa stanisławowska ma też pewne mankamenty i ograniczenia, które każą podchodzić do tego źródła z pewną dozą ostrożności. Zdarzają się bowiem wydawcom omyłki faktograficzne, błędy w datacji oraz w zapisie nazwisk i nazw miejscowych, utrudniające identyfikację osób i zdarzeń, co – jak za-

znaczyłam wyżej – było raczej spowodowane nierzetelnością pierwotnego źródła informacji, a nie próbą przekłamania faktów. Największa trudność w korzystaniu z prasy warszawskiej polega jednak na tym, że zamieszczane na jej łamach wiadomości obfitują nieraz w taką ilość szczegółów, iż trudno je zweryfikować w oparciu jedynie o relacje z epoki i dostępną literaturę przedmiotu. Wiele kwestii poruszonych przez wydawców wymaga bardziej pogłębionych studiów i badań archiwalnych;

- 8) Obraz wielkiej wojny wschodniej przedstawiony w prasie warszawskiej należy uznać za zgodny ze stanem faktycznym. Redaktorzy publikowanych w stolicy Rzeczypospolitej gazet starali się bowiem niezwykle rzetelnie informować czytelnika o wszystkich aspektach dotyczących tego konfliktu zbrojnego. Sięgali więc po materiał o różnej proveniencji, od raportów wojskowych przez korespondencję dyplomatyczną, teksty porozumień i traktatów międzynarodowych oraz materiały o charakterze statystycznym, a na listach prywatnych kończąc.

Prowadzone przeze mnie studia pozwoliły ponadto pozytywnie zweryfikować hipotezę o wysokiej przydatności prasy warszawskiej w badaniach nad historią XVIII stulecia. Jest to prawdziwa kopalnia informacji na wszelakie tematy, nie tylko polityczne czy militarne, a przy tym źródło wdzięczne dla badacza, oddające klimat epoki, w której powstało, rzetelne i w wysokim stopniu wiarygodne. Pozostaje wyrazić nadzieję, że prasa polska z czasów stanisławowskich zostanie w przyszłości wykorzystana w jeszcze większym niż dotąd stopniu w badaniach historyków rodzimych i obcych.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

a) Ilościowe zestawienie osiągnięć

W moim dorobku naukowo-badawczym po doktoracie, poza monografią wymienioną w punkcie czwartym niniejszego autoreferatu, znajdują się dwie autorskie książki (w tym praca będąca uzupełnioną wersją rozprawy doktorskiej, nagrodzona nagrodą Rektora UŁ indywidualną III stopnia), pięć monografii wieloautorskich, których jestem współredaktorką (dwie prace będące materiałami pokonferencyjnymi i trzy księgi pamiątkowe; za trzy z tych publikacji zostałam wyróżniona nagrodą Rektora UŁ zespołową I i III stopnia), jeden zeszyt czasopisma naukowego pod moją współredakcją (tom pamiątkowy), 35 artykułów naukowych w czasopiśmie uwzględnionych w wykazie MEiN (w tym cztery w języku angielskim), 14 rozdziałów w pracach zbiorowych (z czego cztery we współautorstwie), jedno tłumaczenie artykułu innego uczonego (z języka angielskiego na polski), cztery współautorskie przedmowy zamieszczone w pracach naukowych, 16 sprawozdań z konferencji naukowych, odnowień doktoratów, spotkań autorskich i jubileuszów w punktowanych czasopiśmie naukowych (w tym dwa w języku angielskim), pięć zestawień bibliografii prac innych badaczy, zamieszczonych w księgach pamiątkowych, oraz cztery opracowane przeze mnie indeksy (osobowe i nazw geograficznych) w monografiach zbiorowych – **ogółem 87 pozycji drukowanych.**

Przed nadaniem mi stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie historii opublikowałam dwa artykuły w czasopiśmie naukowych z listy B MNiSW, jeden rozdział w pracy zbiorowej, trzy sprawozdania pokonferencyjne w recenzowanych czasopiśmie oraz trzy książki o charakterze popularnonaukowym (we współautorstwie) – **ogółem 9 pozycji.**

Łącznie zatem na mój dotychczasowy dorobek naukowy składa się **96 prac z zakresu nauk humanistycznych (historia i historia sztuki)**.

Bibliografia wszystkich publikacji znajduje się w załączniku nr 5.

b) Obszary badawcze

W moim dorobku naukowym wyróżnić można cztery zasadnicze obszary badawcze:

- 1) Prasa warszawska okresu stanisławowskiego,
- 2) Historia regionalna i edytorstwo źródeł historycznych,
- 3) Dzieje kultury i sztuki XVI–XVIII stulecia, ze szczególnym uwzględnieniem sztuki baroku,
- 4) Zabytkowe dzwony sakralne na terenie diecezji kieleckiej.

Poniżej charakteryzuję poszczególne wątki badawcze i wymieniam publikacje, które zaliczam do dorobku w każdym z nich.

1) Prasa warszawska okresu stanisławowskiego

To główny i najstarszy chronologicznie obszar moich zainteresowań badawczych, podjęty jeszcze na seminarium doktorskim prowadzonym przez prof. dr. hab. Zbigniewa Anusika. Pod Jego kierunkiem przygotowałam wówczas rozprawę doktorską zatytułowaną *Obraz Francji w dobie rewolucji na łamach prasy warszawskiej z lat 1789–1794*, która w poprawionej i nieco skróconej formie ukazała się nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Łódzkiego w 2011 r. Podzielona jest na pięć chronologiczno-problemowych rozdziałów, uzupełnionych bibliografią załącznikową i aneksem. W rozdziale pierwszym *Prasa warszawska w latach 1789–1794*, pomyślanym jako generalne wprowadzenie do zagadnienia, omówiłam funkcjonowanie polskiego rynku prasowego i warunki rozwoju gazet w dobie Oświecenia oraz scharakteryzowałam poszczególne tytuły prasowe wykorzystane przeze mnie w rozprawie. Ta część powstała w oparciu o bogatą literaturę przedmiotu, nie ma jednak wyłącznie charakteru odtwórczego. Moim osobistym wkładem jest bowiem omówienie stosunku prasy warszawskiej do wypadków zachodzących w rewolucyjnej Francji, jak również przeanalizowanie ilości doniesień z tego kraju pod kątem statystycznym. Kolejne rozdziały poświęcone zostały już w całości sprawom Francji i jej wizerunkowi na łamach prasy warszawskiej. W rozdziale drugim *Prasa warszawska o Francji w pierwszym okresie rewolucji. Od zwołania Stanów Generalnych do zamknięcia obrad Konstytuanty (5 maja 1789 – 30 września 1791)* przedstawiłam wypadki rozgrywające się we Francji od chwili zwołania Stanów Generalnych w maju 1789 r. do zakończenia prac pierwszego Zgromadzenia Narodowego we wrześniu 1791 r. Ta część ma zasadniczo charakter chronologiczny. W osobne podrozdziały wyodrębnione zostały jedynie zagadnienia finansowe i kwestie religijne, niezwykle szczegółowo omówione na łamach gazet warszawskich. Rozdział trzeci poświęcony został stosunkom wewnętrznym monarchii francuskiej i jej polityce zagranicznej w okresie działalności drugiego ciała prawodawczego – Legislatywy (1 X 1791 – 20 IX 1792), ze szczególnym uwzględnieniem wypadków rozgrywających się na teatrze działań wojennych. Wiosną 1792 r. wybuchła bowiem wojna Francji z koalicją austriacko-pruską, która niebawem przerodzić się miała w konflikt o charakterze ogólnoeuropejskim. W dwóch ostatnich rozdziałach zawarłam wreszcie (widziany przez pryzmat doniesień prasowych) opis wydarzeń rozgrywających się nad Sekwaną

od września 1792 do lipca 1794 r., a więc od inauguracji obrad Konwencji Narodowej do zamachu termidoriańskiego, który doprowadził do upadku jakobińskiego rządu.

W kolejnych latach kontynuowałam badania nad prasą stanisławowską, podejmując nowe wątki tematyczne. Powstał wówczas artykuł dotyczący zjazdu kaniowskiego („*Gazeta Warszawska*” księdza Stefana Łuskiny o podróży Stanisława Augusta Poniatowskiego do Kaniowa w 1787 r., „*Przegląd Nauk Historycznych*” 2011, R. X, nr 2, s. 109–132) oraz cykl publikacji poświęconych wielkiej wojnie wschodniej, omawiających bądź to poszczególne kampanie (*Ostatnia faza wojny rosyjsko-tureckiej [1790–1792] na łamach „Pamiętnika Historyczno-Polityczno-Ekonomicznego”*, [w:] *Najjaśniejsza Rzeczypospolita. Studia ofiarowane Profesorowi Andrzejowi Stroynowskiemu*, red. M. Durbas, Częstochowa 2019, s. 767–782; *Początek wojny rosyjsko-tureckiej w świetle doniesień „Gazety Warszawskiej” księdza Łuskiny [1787–1788]*, [w:] *Ab Occidente referunt... „Zachód” doby nowożytnej w badaniach historyków polskich*, red. M. Markiewicz, K. Kuras, oprac. R. Niedziela, Kraków 2018, s. 87–109; *Wojna rosyjsko-turecka na łamach „Pamiętnika Historyczno-Politycznego” [1787–1788]*, [w:] *Sic erat in votis. Europa i świat w czasach nowożytnych. Studia i szkice ofiarowane Profesorowi Zbigniewowi Anusikowi w sześćdziesiątą rocznicę urodzin*, red. M. Karkocha, P. Robak, Łódź 2017, s. 311–342; „*Gazeta Warszawska*” o wielkiej wojnie wschodniej [kampania 1789 roku], „*Przegląd Nauk Historycznych*” 2018, R. XVII, nr 2, s. 155–177; ‘*Gazeta Warszawska*’ on the Russo-Turkish War [the 1789 campaign], „*Przegląd Nauk Historycznych*” 2018, R. XVII, nr 3, s. 157–180; *Wojna rosyjsko-turecka [kampania 1789 roku] w świetle doniesień „Pamiętnika Historyczno-Polityczno-Ekonomicznego”*, „*Przegląd Nauk Historycznych*” 2017, R. XVI, nr 2, s. 43–70; *The Russo-Turkish war [the campaign of 1789] in the light of reports from „Pamiętnik Historyczno-Polityczno-Ekonomiczny”*, „*Przegląd Nauk Historycznych*” 2017, R. XVI, nr 3, s. 41–69), bądź konkretne działania militarne czy dyplomatyczne („*Póki włosy w mojej brodzie nie zajmą się ogniem, póty nie poddam się*”. *Oblężenie i zajęcie Belgradu (1789) w relacjach prasy warszawskiej*, [w:] *Twierdze osiemnastowiecznej Europy. Studia z dziejów nowożytnej sztuki wojskowej*, t. IV, red. M. Trąbski, Częstochowa 2022, s. 249–266; *Działania na morzach w czasie wielkiej wojny wschodniej [1787–1792] w świetle relacji „Gazety Warszawskiej” i „Pamiętnika Historyczno-Politycznego”*, [w:] *Oblicza wojny*, t. I: *Armia kontra natura*, red. W. Jarno, J. Kita, Łódź 2020, s. 91–105; *Oblężenie i szturm Oczakowa [17 XII 1788] w relacjach prasy warszawskiej*, [w:] *Twierdze osiemnastowiecznej Europy. Studia z dziejów nowożytnej sztuki wojskowej*, t. III, red. M. Trąbski, Częstochowa 2020, s. 129–143; *Kongres pokojowy w Szystowie [1790–1791] na łamach prasy warszawskiej*, [w:] *Władza i polityka w czasach nowożytnych. Dyplomacja i sprawy wewnętrzne*, red. Z. Anusik, M. Karkocha, Łódź 2020, s. 199–211). Ukoronowaniem studiów w tym zakresie stała się książka *Flagrante bello. Wielka wojna wschodnia w relacjach prasy warszawskiej (1787–1792)*, wskazana i omówiona w punkcie czwartym jako główne osiągnięcie naukowe.

W ostatnim czasie podjęłam próbę opracowania innego konfliktu zbrojnego – wojny szwedzko-rosyjskiej z lat 1788–1790 – czego efektem jest obszerny rozdział w pracy zbiorowej (*Obraz wojny szwedzko-rosyjskiej [1788–1790] na łamach „Pamiętnika Historyczno-Polityczno-Ekonomicznego”*, [w:] „*Verba volant, scripta manent*”. *Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Zbigniewowi Anusikowi w sześćdziesiątą piątą rocznicę urodzin*, red. M. Karkocha, P. Robak, Łódź 2022, s. 353–404). Tematycznie powiązany z tą ostatnią pracą

re. K

jest artykuł dotyczący przemian politycznych w Szwecji za panowania Gustawa III (*Absolutystyczny zamach stanu w Sztokholmie w 1789 r. w świetle doniesień „Pamiętnika Historyczno-Polityczno-Ekonomicznego”*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Historica” 2022, z. 110, s. 159–189), napisany wspólnie z wybitnym znawcą spraw szwedzkich, prof. Zbigniewem Anusikiem. Inny artykuł naszego autorstwa dotyczy niezwykle interesującego i słabo dotąd rozpoznanego w nauce polskiej zagadnienia zamachu na życie Gustawa III, dokonanego na balu maskowym w sztokholmskiej operze w nocy z 16 na 17 marca 1792 r. (*Zamach na życie króla Szwecji Gustawa III w świetle polskojęzycznej prasy warszawskiej z 1792 roku*, „Przeгляд Nauk Historycznych” 2019, R. XVIII, nr 2, s. 57–83). Odsłania on kulisy spisku przeciwko szwedzkiemu władcy, zawiązanego w 1791 r., przybliża przebieg zdarzeń w feralną noc i ostatnie chwile monarchy, który zmarł w męczarniach niecałe dwa tygodnie po próbie jego zabójstwa. W tekście opisano ponadto uroczystości pogrzebowe po śmierci Gustawa III oraz przebieg śledztwa, proces i wyroki na królobójców.

Prowadzone przeze mnie studia nad prasą warszawską potwierdziły wysoką przydatność tego źródła w badaniach nad drugą połową XVIII stulecia. Zamieszczone na łamach gazet informacje przynoszą bowiem szereg nowych, nieznanych dotąd historykom faktów. Co jednak najbardziej istotne, źródło to jest w wysokim stopniu wiarygodne.

2) Historia regionalna i edytorstwo źródeł historycznych

Drugim obok prasy warszawskiej polem moich zainteresowań naukowych jest historia regionalna. Wśród osiągnięć w tym zakresie należy wskazać przede wszystkim obszerną monografię mojej rodzinnej parafii – Rembieszyce, położonej w woj. świętokrzyskim (*Parafia Rembieszyce 1438–2012. Studium z dziejów społeczności lokalnej*), opublikowaną nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Łódzkiego w 2013 r. Książka ta przyniosła mi nagrodę Rektora UŁ i obudziła we mnie zamiłowanie do regionalistyki. Publikacja powstała w głównej mierze w oparciu o materiały źródłowe, nie było bowiem całościowego czy choćby przyczynkarskiego opracowania dziejów tej parafii. Wykorzystano w pierwszym rzędzie bardzo bogaty zasób materiałów gromadzonych w kieleckim Archiwum Diecezjalnym. Były to różnorakie źródła o proveniencji kościelnej: inwentarze *fundi instructi*, protokoły wizytacji dziekańskiej i biskupiej, protokoły przedwizytacyjne, akta konsystorskie, korespondencja z władzami kościelnymi, akta personalne księży, szczegółowe statystyki ludności parafialnej, akta bractw, szkół i szpitali, wreszcie najstarsze księgi metrykalne (z lat 1657–1780 i 1797–1867). Sięgnięto także do dokumentów przechowywanych w Archiwum Państwowym w Kielcach (akta reparaacji kościoła i cmentarza grzebalnego w Rembieszycach, wykazy ubezpieczeń i szacunki szczegółowe zabudowań poszczególnych wsi należących do parafii) i oczywiście w Archiwum Parafialnym w Rembieszycach (zbiór dokumentów informujących o wszelakich aspektach życia społeczno-religijnego parafii po II wojnie światowej, księgi urodzonych, zaślubionych i zmarłych z XIX–XXI w.). Kwerendą uzupełniającą objęte zostało Archiwum Diecezjalne we Włocławku, w którym znajdują się akta wizytacji kościołów w archidiakonacie kurzelowskim w XVIII w. (w tym kościoła parafialnego w Rembieszycach), jak również Archiwa Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach, Kancelarii Kieleckiej Kurii Diecezjalnej i Urzędu Stanu Cywilnego w Małogoszczu. Bogaty i zróżnicowany materiał źródłowy, jaki udało się zebrać w czasie kwerendy archiwalnej i bibliotecznej, pozwolił na odtworzenie dzie-

jów omawianej parafii od chwili jej erygowania do czasów współczesnych i we wszystkich interesujących mnie aspektach. W pracy ukazano więc przynależność parafii do administracji państwowej i kościelnej oraz materialne podstawy jej bytu. Opisano poszczególne wioski parafialne i stan ich zaludnienia. Scharakteryzowano działalność kolejnych proboszczów na polu materialnym i duchowym, jak również stowarzyszeń religijno-społecznych i przytułku dla ubogich. Przedstawiono nauczanie kościelne i katechetyczne, życie sakramentalne wiernych. Opisano wreszcie architekturę i wystrój trzech kolejnych kościołów parafialnych, kaplicy filialnej w Mieronicach, zabudowań kościelnych i plebańskich, nadto kapliczki i krzyże parafialne, zabytki sztuki sepulkralnej. Analiza zebranego materiału pozwoliła na wysunięcie szeregu interesujących wniosków o charakterze generalnym, m.in. że parafia rembieszycka była jedną z najmniejszych i najuboższych w dekanacie małogoskim, niskie zaś uposażenie powodowało nierzadko trudności z jej obsadzaniem (szczególnie w XIX w.), co z kolei przekładało się na spadek aktywności bractw i stowarzyszeń religijnych oraz obniżenie religijności wiernych.

Parafii w Rembieszycach poświęciłam też kilka odrębnych studiów i artykułów (*Ludność parafii Rembieszyce po II wojnie światowej w świetle ksiąg metrykalnych*, „Acta Universitatis Lodzensis. Folia Historica” 2014, nr 92, s. 185–204; *Parafia Rembieszyce w latach 1800–1945. Wybrane zagadnienia*, „Przegląd Nauk Historycznych” 2013, R. XII, nr 1, s. 123–180; *Duszpasterstwo i życie religijne parafii Rembieszyce w latach 1800–1945. Z dziejów społeczności lokalnej*, „Przegląd Nauk Historycznych” 2013, R. XII, nr 2, s. 103–140), oraz jeden tekst napisany we współautorstwie z prof. Z. Anusikiem (*Z dziejów parafii Rembieszyce w XV–XVIII wieku*, [w:] *O przeszłości: czasy, ludzie, wydarzenia. Księga jubileuszowa poświęcona Profesor Jadwidze Muszyńskiej*, red. W. Kowalski, Kielce 2016, s. 93–109).

Badając dzieje rodzimej parafii zgromadziłam obfity materiał archiwalny, toteż niektóre dokumenty zaczęłam wprowadzać do obiegu naukowego w formie krytycznych edycji źródłowych (*Niedatowana relacja o kościele parafialnym w Rembieszycach ze zbiorów Archiwum Diecezjalnego w Kielcach [trzecia ćwierć XIX wieku]*, „Przegląd Nauk Historycznych” 2020, R. XIX, nr 2, s. 297–320; *Testament szlachetnie urodzonej Anny Jezierskiej z 1745 roku. Analiza źródłoznawcza*, „Przegląd Nauk Historycznych” 2019, R. XVIII, nr 1, s. 219–231; *Źródła do dziejów parafii Rembieszyce z pierwszej połowy XIX wieku [spis funduszu plebanii i protokół wizytacji dziekańskiej]*, „Almanach Historyczny” 2019, t. XXI, s. 301–318; *Opis świątyni parafialnej w Rembieszycach z 1790 roku*, „Między Wisłą a Pilicą. Studia i Materiały Historyczne” 2018, t. XIX, s. 139–150). W kolejnych latach objęłam kwerendą także inne parafie diecezji kieleckiej: Brzegi, Węgleszyn, Nawarzyce, a zwłaszcza Małogoszcz, co zaowocowało licznymi artykułami i edycjami źródłowymi (*Opis kościoła parafialnego w Brzegach z 1884 roku*, „Almanach Historyczny” 2021, t. XXIII, s. 441–455; *Nieznane źródło do dziejów parafii w Małogoszczu [inwentarz kościelny z 1786 roku]*, „Przegląd Nauk Historycznych” 2021, R. XX, nr 1, s. 295–320; *Relacja na temat kościoła parafialnego w Nawarżycach i nieistniejącej świątyni w Lubczy z roku 1898*, „Przegląd Nauk Historycznych” 2021, R. XX, nr 2, s. 231–261; *Kościół parafialny w Węgleszynie w świetle relacji z końca XIX stulecia*, „Przegląd Nauk Historycznych” 2020, R. XIX, nr 1, s. 241–261; *Opis probostwa w Małogoszczu z 1856 roku*, „Przegląd Nauk Historycznych” 2018, R. XVII, nr 1, s. 143–170; *Prebenda św. Anny w Małogoszczu w połowie XIX stulecia*, „Przegląd Nauk Historycznych” 2018, R. XVII, nr 2, s. 269–284; *St. Anne’s prebend in Małogoszcz in the mid-nineteenth cen-*

tury, „Przegląd Nauk Historycznych” 2018, R. XVII, nr 3, s. 271–286; *Wystrój i wyposażenie kościoła parafialnego w Małogoszczu w świetle inwentarza z 1856 roku*, „Przegląd Nauk Historycznych” 2017, R. XVI, nr 1, s. 325–362; *Opis wizyty dziekańskiej kościoła parafialnego w Małogoszczu z roku 1830*, „Przegląd Nauk Historycznych” 2016, R. XV, nr 2, s. 261–283; *Uposażenie parafii Małogoszcz w świetle sumariusza z 1792 roku*, „Przegląd Nauk Historycznych” 2016, R. XV, nr 1, s. 249–276). Planuję opracować w pełni naukową monografię parafii Małogoszcz, obejmującą jej dzieje od powstania (pocz. XII w.) do czasów współczesnych, a także przygotować krytyczną edycję wybranych źródeł. Kilka razy w różnych konkursach starałam się o dofinansowanie badań nad tą parafią, na razie jednak bezskutecznie, albowiem eksperci ministerialni stoją na stanowisku, że tego typu badań nie powinno się w ogóle finansować, gdyż mają one znaczenie jedynie dla społeczności lokalnej.

Praca nad dziejami wymienionych wyżej miejscowości pozwoliła mi zaznajomić się bliżej z różnymi typami źródeł kościelnych (w tym aktami metrykalnymi), poznać ich specyfikę, co niewątpliwie przyczyniło się do rozwinięcia mojego warsztatu naukowego.

3) Dzieje kultury i sztuki XVI–XVIII stulecia, ze szczególnym uwzględnieniem sztuki baroku

Odrębnym obszarem badawczym jest kultura i sztuka nowożytna (europejska i polska). Zainteresowania te wyniosłam jeszcze ze studiów na kierunku historia sztuki. Po rozpoczęciu pracy w Instytucie Historii UŁ niemal w całości poświęciłam się badaniom historycznym. Kiedy jednak nadarza się okazja, staram się łączyć obie te dziedziny nauk humanistycznych – historię i historię sztuki. Chętnie wracam do korzeni i z przyjemnością piszę teksty o sztuce. W tym obszarze wskazać należy artykuły poświęcone konkretnym artystom, miejscom i zabytkom (*Postać Tadeusza Kościuszki na wybranych obrazach malarza krakowskiego Michała Stachowicza*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Historica” 2019, nr 105, s. 23–36; *Kościół parafialny w Rembieszycach jako przykład fundacji szlacheckiej*, [w:] *Sztuka w Świętokrzyskiem. Studia z historii kultury i sztuki w XIX i XX wieku*, red. J. Drażyk, P. Rosiński, H. Suchojad, Kielce 2019, s. 13–21; *Obraz „Wniebowzięcie Najświętszej Marii Panny” w kościele parafialnym w Rembieszycach. Dzieje jednego zabytku*, „Przegląd Nauk Historycznych” 2017, R. XVI, nr 2, s. 273–283; *The painting “Assumption of the Blessed Virgin Mary” in the parish church in Rembieszycze. The history of one artefact*, „Przegląd Nauk Historycznych” 2017, R. XVI, nr 3, s. 271–281; *Obrazy Michała Stachowicza w kościele parafialnym w Rembieszycach*, [w:] *Acta Artis. Studia ofiarowane Profesor Wandzie Nowakowskiej*, red. A. Pawłowska, E. Jedlińska, K. Stefański, Łódź 2016, s. 195–211, [współautor: Z. Anusik]; *Oprawa artystyczna kultu bł. Wincentego Kadłubka w opactwie cystersów w Jędrzejowie*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Historica” 2012, nr 88, s. 43–76; *Sławnej pamięci senator niezrównany. Ideowe i artystyczne przesłanie kaplicy i pomnika książy Zbaraskich w kościele dominikanów w Krakowie*, [w:] *Fundator i mecenas. Magnateria Rzeczypospolitej XVI–XVIII wieku*, red. E. Dubas-Urwanowicz, J. Urwanowicz, Białystok 2011, s. 99–131 [współautor: Z. Anusik]). Znaczna część tych tekstów powstała w oparciu o nieznane dotąd badaczom źródła archiwalne.

Na styku historii sztuki i historii sytuują się dwa obszerne studia dotyczące zabytków piśmiennictwa na materiale twardym z terenu Rembieszyc i Małogoszcza (*Zabytki epigrafiki*

w *Rembieszycach z XV–XIX wieku*, „Studia Epigraficzne” 2016, t. VI, s. 39–61; *Epigrafika w Małogoszczu XVI–XVIII w.*, „Acta Universitatis Lodzianis. Folia Historica” 2015, nr 95, s. 21–49). Powstały one na marginesie badań nad dziejami obu wspomnianych parafii.

4) Zabytkowe dzwony sakralne na terenie diecezji kieleckiej

Innym polem moich dociekań badawczych stała się kampanologia, a ściślej rzecz ujmując – dzwony sakralne na terenie diecezji kieleckiej. Zainteresowanie tą problematyką pojawiło się niejako przy okazji badań nad dziejami parafii rembieszycyckiej. Poszukując informacji na temat wzmiankowanej parafii w kieleckim Archiwum Diecezjalnym, natrafiłam na niezwykle interesujące materiały dotyczące rekwizycji dzwonów na cele militarne w czasie II wojny światowej. W ramach prac nad tym zagadnieniem przygotowałam artykuł *Dzwony kościelne utracone w czasie II wojny światowej z terenu diecezji kieleckiej. Przyczynek do zagadnienia*, opublikowany na łamach „Przeglądu Nauk Historycznych” 2014, R. XIII, nr 2, s. 93–117. Rezultaty badań okazały się niebywale istotne. Na podstawie dostępnych źródeł udało się bowiem ustalić, że w czasie ostatniej wojny światowej diecezja kielecka utraciła ponad 160 dzwonów i sygnaturek kościelnych w wyniku rabunkowej polityki okupanta oraz co najmniej kilka na skutek działań frontowych. Największe nasilenie akcji wywożenia dzwonów odnotowano w latach 1941–1942. Wśród zarekwirowanych instrumentów znajdowały się 43 zabytkowe, odlane przed 1900 r. Najwięcej historycznych dzwonów, bo aż pięć, utraciła parafia Gnojno. Najstarszy zrabowany zabytek pochodził natomiast z 1500 r. Większość instrumentów powstałych przed 1900 r. jest i zapewne pozostanie dziełem anonimowych twórców; tylko kilka z nich ma sygnaturki artystów. Z kolei dzwony fundowane w okresie międzywojennym, zagrabione przez okupanta, pochodziły w większości z trzech polskich odlewni: Braci Felczyńskich w Kałuszu i Przemyślu, Karola Gustawa Szwabe w Białej k. Bielska oraz „Odlewni Dzwonów Franciszek Lott, Michał Dziarski i Spółka” w Pustelniku pod Warszawą.

W późniejszym czasie swoimi badaniami objęłam także zabytkowe dzwony sakralne ocalałe od rekwizycji i zniszczeń wojennych, wypełniając istotną lukę w nauce polskiej. Nie było bowiem na ten temat żadnego opracowania o charakterze monograficznym czy choćby przyczynkarskim. Nieznana była nawet przybliżona liczba historycznych dzwonów w diecezji kieleckiej, niewiele też wiedziano o ich twórcach. Skatalogowane i opisane zostały w literaturze zaledwie pojedyncze obiekty. Poszukiwania w tym zakresie rozpoczęłam od przejrzenia stosownej literatury przedmiotu. Odbyłam również kwerendę w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach, Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków w Kielcach i Krakowie oraz delegaturze tego pierwszego w Sandomierzu. Przeprowadziłam wreszcie badania pilotażowe w terenie. Wyniki badań zostały przedstawione w publikacji *Zabytkowe dzwony kościelne na terenie diecezji kieleckiej. Warsztaty i twórcy*, „Przegląd Nauk Historycznych” 2015, R. XIV, nr 2, s. 177–208. Udało się ustalić, że na terenie diecezji kieleckiej zachowało się co najmniej 118 dzwonów powstałych przed 1900 r., przy czym zaledwie 41 z nich to wyroby opatrzone imieniem i nazwiskiem ludwisarza oraz siedzibą jego warsztatu. Instrumenty odlane w XIV–XV w., przeważnie z napisem „O rex glorie veni cum pace”, pozostają dla nas całkowicie anonimowe. Z wieku XVI ocalała tylko jedna sygnowana praca (dzwon z Zagości), a z kolejnego stulecia dwie – obie wykonane przez pracującego w Polsce Benedykta Briota z Lotaryngii dla

kościół w Małogoszczu. Największą liczbę sygnowanych paramentów, bo aż 33, przynosi wiek XVIII. Wśród nich dominują dzwony pochodzące ze słynnych w tym czasie gdańskich ludwisarni Wittwerków i Anthonych, a także z nie mniej aktywnych odlewni krakowskich Weidnerów, Ignacego Huflauera czy Baltazara Ruszkowskiego. Z XIX stulecia zachowało się tylko kilka dzwonów opatrzonych sygnaturką mistrza. Większość z nich to przelewy starszych, zniszczonych zabytków, wykonane przez ludwisarzy warszawskich (M. Petersilge, M.A. Zwoliński) bądź krakowskich (A. Fortuński).

Przytoczona wyżej liczba 118 zabytków z pewnością nie oddaje stanu faktycznego. Przeprowadzona kwerenda archiwalna, a przede wszystkim rozmowy z pracującymi na parafiach księżmi ujawniły bowiem istnienie dzwonów nie odnotowanych dotychczas w literaturze przedmiotu, które np. trafiły do kościołów w wyniku rewindykacji po II wojnie światowej. Sądzę, że takich niezinventaryzowanych zabytków może być w terenie więcej. Zagadnienie dzwonów kościelnych uratowanych od rekwizycji i zniszczeń wojennych na obszarze diecezji kieleckiej wymaga dalszych, wnikliwych badań. W najbliższej przyszłości chciałabym na nowo zająć się tą problematyką. Marzy mi się opracowanie pełnego katalogu zabytków (dzwonów) w omawianej diecezji. Wymaga to przeprowadzenia długotrwałych prac inwentaryzacyjnych w terenie, a bez zewnętrznego źródła finansowania jest to niemożliwe. Kilka razy starałam się o dofinansowanie tego typu badań w różnych konkursach NCN i MEiN (OPUS, SONATA, NPRH), jak dotąd jednak bez powodzenia.

Prowadzone przeze mnie badania pokazują, że równie ważne – jeśli nie ważniejsze – z punktu widzenia nauki i polskiego dziedzictwa narodowego jest inventaryzowanie dzwonów ocalałych od zniszczeń i rekwizycji wojennych, co bezpowrotnie utraconych. Może się bowiem zdarzyć, że w niedługim czasie niektóre z tych instrumentów ulegną pęknięciu i zostaną na nowo przelane, nim jeszcze uda się dokonać ich ewidencji i/lub wpisania do rejestru zabytków. Niestety, wartość dzwonów kościelnych w dalszym ciągu jest umniejszana i wielu badaczy uważa je za gorszy rodzaj sztuki. Świadczy o tym chociażby niezwykle skąpa literatura przedmiotu z tego zakresu oraz znikoma ilość kart ewidencyjnych zabytków ruchomych (tzw. białych kart), gromadzonych w urzędach konserwatorskich.

Na marginesie studiów kampanologicznych podjęłam zagadnienie strat materialnych Kościoła katolickiego w diecezji kieleckiej w latach 1939–1940 (*Straty materialne Kościoła katolickiego na terenie diecezji kieleckiej w czasie II wojny światowej*, „Przegląd Nauk Historycznych” 2015, R. XIV, nr 1, s. 79–105). Bazą źródłową rozważań stały się dokumenty odnalezione w kieleckim Archiwum Diecezjalnym. Były to zarówno sprawozdania o szkodach osobowych i materialnych doznanych przez parafie w okresie od lipca 1944 do stycznia 1945 r., nadsyłanych do kurii już po zakończeniu działań wojennych, jak i materiały dotyczące rekwizycji dzwonów sakralnych. Analiza zebranych źródeł wykazała, że w czasie II wojny światowej na badanym obszarze Kościół katolicki poniósł znaczne straty w zakresie budynków sakralnych i gospodarczych, ich wyposażenia, środków kultu, księgowości parafialnej, zasobów bibliotek oraz cmentarzy. Spowodowane były one zarówno działaniami wojennymi, jak też rabunkową polityką prowadzoną przez niemieckiego okupanta. Najbardziej ucierpiały parafie położone w rejonie bądź w pobliżu nadwiślańskiego przyczółka baranowsko-sandomierskiego, gdzie od sierpnia 1944 do stycznia 1945 r. toczyły się krwawe walki frontowe. Na tych obszarach zniknęły z powierzchni ziemi niemal całe wioski wraz z ich zabudowaniami mieszkalno-

-gospodarczymi, plebaniami, świątyniami i innymi budynkami kościelnymi. Na podstawie materiałów przechowywanych w Archiwum Diecezjalnym w Kielcach można stwierdzić, że około 20 obiektów kultu zostało zniszczonych w stopniu przekraczającym 70%, nieco ponad 20 w zakresie 30–70%, a 70 w skali mniejszej niż 30%. Zniszczenia kościołów obejmowały naturalnie także ich wyposażenie. W wielu parafiach przepadły szaty i księgi liturgiczne, paramenty, bielizna kościelna, wota, a nawet akta metrykalne. Dewastacja świątyń i grabież katolickich dóbr kultury stanowiła integralny aspekt walki hitlerowców z polską kulturą. Należy jednak wyraźnie zaznaczyć, że zniszczenia materialne Kościoła w diecezji kieleckiej, jakkolwiek duże, nie należały do największych. Na terenie Generalnej Guberni znacznie większe straty poniosły archidiecezja warszawska czy diecezja sandomierska, nie mówiąc już o ziemiach wcielonych do Rzeszy. Kwestia strat materialnych Kościoła w Polsce wymaga dalszych, pogłębionych badań.

c) Nagrody naukowe, wyróżnienia i odznaczenia państwowe

- 2022 Medal Brązowy za Długoletnią Służbę
- 2022 Nagroda JM Rektora UŁ indywidualna I stopnia za publikację *Flagrante bello. Wielka wojna wschodnia w relacjach prasy warszawskiej (1787–1792)*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2021, ss. 305
- 2021 Nagroda JM Rektora UŁ zespołowa III stopnia za publikację pt. *Władza i polityka w czasach nowożytnych. Dyplomacja i sprawy wewnętrzne*, red. Z. Anusik, M. Karkocha, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2020, ss. 264
- 2019 Nagroda JM Rektora UŁ indywidualna III stopnia za cykl publikacji monotematycznych pt. *Wielka wojna wschodnia (1787–1792) w świetle doniesień prasy warszawskiej*
- 2018 Nagroda JM Rektora UŁ zespołowa I stopnia za publikacje pt. *Sic erat in votis. Studia i szkice ofiarowane Profesorowi Zbigniewowi Anusikowi w sześćdziesiątą rocznicę urodzin*, red. M. Karkocha, P. Robak, t. I–II, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2017, ss. 504 + 400
- 2013 Nagroda JM Rektora UŁ indywidualna III stopnia za książkę pt. *Parafia Rembieszycy. Studium z dziejów społeczności lokalnej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2013, ss. 430 + il.
- 2011 Nagroda JM Rektora UŁ indywidualna III stopnia za książkę pt. *Obraz Francji w dobie rewolucji na łamach prasy warszawskiej z lat 1789–1794*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2011, ss. 557 + il.
- 2011 Wyróżnienie rozprawy doktorskiej decyzją Rady Wydziału Filozoficzno-Historycznego UŁ z dnia 24 marca 2011 r.

6. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

W toku mojej pracy naukowej odbyłam liczne wyjazdy badawcze do Archiwum Diecezjalnego w Kielcach. Pierwszy mój pobyt w tej instytucji datuje się na rok 2011, kiedy to zbierałam materiały do monografii parafii w Rembieszycach. Potem systematycznie wracałam do tego archiwum na dłuższe lub krótsze kwerendy naukowe, poszukując informacji na temat kolejnych parafii diecezji kieleckiej (Brzegi, Nawarzyce, Węgleszyn, a ostatnio Małogoszcz), rekwizycji dzwonów kościelnych i zniszczeń wojennych z lat 1939–1945. Zaowocowało to powstaniem książki i szeregu opracowań, które wymieniłam i opisałam w punkcie poprzednim niniejszego autoreferatu (por. też załącznik nr 7).

W roku 2012 odbyłam dwutygodniową kwerendę w Archiwum Państwowym w Kielcach. Celem badań stały się materiały o charakterze gospodarczym i księgi metrykalne (duplikaty) parafii rembieszyckiej. Swoimi poszukiwaniami badawczymi objęłam także Archiwum Diecezjalne we Włocławku, Archiwum Parafialne w Małogoszczu, Archiwum Urzędu Stanu Cywilnego w Małogoszczu i przede wszystkim Archiwum Parafialne w Rembieszycach (tu częste i długie pobyty, jako że to moja rodzinna parafia).

Badając zagadnienie zabytkowych dzwonów na terenie diecezji kieleckiej, w latach 2012–2014 podjęłam współpracę z Urzędem Konserwatora Zabytków w Kielcach i w Krakowie oraz delegaturą tego pierwszego w Sandomierzu. W tym przypadku wyjazdy badawcze powiązane były z konsultacjami i kwerendą źródłową. Wymiernym efektem tej współpracy były trzy studia opublikowane na łamach czasopism indeksowanych w bazie Scopus. W ostatnim czasie (2021) nawiązałam także współpracę z The Royal Collection Trust w Londynie i Morawskim Archiwum Państwowym w Brnie (Moravský zemský archiv v Brně). Dzięki uprzejmości obu tych instytucji możliwe było wykorzystanie do badań nad wielką wojną wschodnią unikatowych map kartograficznych i zbioru rycin z końca XVIII stulecia.

Moją dotychczasową działalność naukową charakteryzują ponadto liczne wyjazdy konferencyjne do krajowych instytucji naukowych na terenie całego kraju, zwykle połączone z prezentacją wyników własnych badań, konsultacją naukową czy kwerendą biblioteczną. W rezultacie powstało szereg publikacji pokonferencyjnych i monografii wieloautorskich wydawanych przez ośrodki w Białymstoku, Częstochowie, Kielcach, Krakowie, Olsztynie czy Zielonej Górze, w których mam swój udział jako autorka rozdziałów.

Ciekawym dla mnie doświadczeniem była współpraca w latach 2017–2018 z Urzędem Miejskim w Aleksandrowie Łódzkim przy tworzeniu projektu cyfrowego muzeum (e-muzeum). Opracowałam wówczas opisy 13 zabytków architektury i obiektów o szczególnym znaczeniu historycznym z terenu Aleksandrowa Łódzkiego i pobliskiego Bełdowa, udostępnionych na stronie: <https://muzeum.aleksandrow-lodzki.pl/kategoria/zabytki-i-objekty-o-szczegolnym-znaczeniu-historycznym/>.

7. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę i sztukę.

a) Osiągnięcia dydaktyczne

Praca dydaktyczna jest dla mnie satysfakcjonującym i ważnym doświadczeniem. Staram się rozwijać swoje kompetencje w tym zakresie, uczestnicząc w różnego rodzaju szkoleniach (m.in. z obsługi platformy e-learningowej Moodle, potwierdzone certyfikatem – 2018 r., czy z zakresu własności intelektualnej i praw autorskich – 2018 r.). Moja działalność na niwie dydaktycznej od lat spotyka się z wysoką oceną ze strony studentów, co potwierdzają wyniki corocznych ankiet.

Od momentu zatrudnienia w Instytucie Historii UŁ prowadziłam w różnej formie (wykład, konwersatorium, klasyczne ćwiczenia akademickie, zajęcia specjalistyczne, kursowe i warsztatowe) zajęcia dydaktyczne z 26 przedmiotów na studiach stacjonarnych, zaocznych i podyplomowych, realizowanych na dwóch wydziałach Uniwersytetu Łódzkiego oraz czterech kierunkach (historia, wojskoznawstwo, e-historia, filologia romańska), dla studentów wszystkich stopni studiów uniwersyteckich. Tematyka moich zajęć dotyczy przede wszystkim zagadnień związanych z szeroko pojętymi dziejami nowożytności powszechnej, historii Francji od starożytności do wybuchu Wielkiej Rewolucji (1789), historii sztuki, sztuki sakralnej i obronnej. Od 2017 r., gdy uzyskałam w tym zakresie uprawnienia, byłam recenzentką czterech prac magisterskich oraz promotorem pomocniczym jednej pracy doktorskiej – mgr. Bogusza Bomanowskiego pt. *Współdziałanie bitewne wojsk polskich w wybranych bataliach z czasów panowania władców z dynastii Wazów (1587–1668)*, obronionej na Wydziale Filozoficzno-Historycznym UŁ w 2018 r. (promotor główny: prof. dr hab. Zbigniew Anusik). Byłam opiekunem studenckich objazdów terenowych – krajowych i zagranicznych (w latach 2009, 2011 i 2013). Udzielałam się również jako wykładowca w Łódzkim Uniwersytecie Trzeciego Wieku (w latach 2020–2022) oraz jako prelegentka dla uczniów szkół średnich w ramach akcji „Spacerkiem do matury” (2015), organizowanej w Instytucie Historii UŁ. Ponadto od 2020 r. jestem opiekunem merytorycznym projektów realizowanych przez uczniów szkół licealnych w ramach innowacyjnego programu UŁ „Zdolny uczeń – świetny student” (zrealizowane tematy: edycja IV – *Hieronim Bosch. Motyw człowieka grzesznika w malarstwie niderlandzkiego mistrza*, [więcej](#); edycja V – *Zderzenie ducha i materii. Marcin Luter a sztuka; Echa sporów religijnych w twórczości niderlandzkiego malarza Pietera Bruegela Starszego; W cieniu gilotyny. Proces i egzekucja Marii Antoniny [1793] w świetle doniesień „Gazety Warszawskiej”*, [więcej](#)).

Wykaz prowadzonych zajęć dydaktycznych:

Wydział Filozoficzno-Historyczny Uniwersytetu Łódzkiego (2005–obecnie)

1. Architektura miejska i ludowa (ćwiczenia konwersatoryjne, 2017–2018).
2. Architektura obronna I (do k. XVIII w.) (ćwiczenia konwersatoryjne, 2017–2018).
3. Architektura sakralna (konwersatorium, 2017–2022).
4. Cywilizacje prekolumbijskie: Majowie, Inkowie, Aztekowie (konwersatorium, 2006–2007).

5. Dzieje kultury i sztuki europejskiej XVI–XVIII w. (konwersatorium, 2005–2008).
6. Historia Czech i Moraw (wykład fakultatywny, 2008–2009).
7. Historia i kultura Anglii w XVI–XVIII w. (konwersatorium, 2007–2008).
8. Historia i kultura Francji XVI–XVIII w. (zajęcia specjalistyczne, 2009–2010).
9. Historia powszechna nowożytna (wykład i ćwiczenia konwersatoryjne, 2005–2022).
10. Historia powszechna XVI–XVIII w. – wybrane zagadnienia (zajęcia specjalistyczne, 2008–2009).
11. Historia powszechna 1789–1918 (ćwiczenia, 2005–2008).
12. Historia sztuki (wykład, 2010–2018).
13. Historia w postaciach zapisana: Anglia nowożytna (zajęcia specjalistyczne, 2021–2022).
14. Kościoły i religie poprzez wieki (ćwiczenia konwersatoryjne, 2014–2017).
15. Łódź – miasto wielu kultur i stylów (konwersatorium, 2006–2007).
16. Podstawy historii sztuki (wykład, 2021–2022).
17. Redakcja techniczna i adiustacja tekstu (zajęcia specjalistyczne, 2020–2022).
18. Reformacja, kontrreformacja, wojny religijne (konwersatorium, 2006–2007).
19. Słynne postacie epoki nowożytnej (konwersatorium, 2014–2015).
20. Sztuka i jej zabytki na obszarze ziem Polski Środkowej (wykład i konwersatorium, 2010–2011 oraz 2013–2014).
21. Warsztat naukowy historyka – czasy nowożytne (zajęcia specjalistyczne, 2014–2020).
22. Wielkie odkrycia geograficzne (konwersatorium, 2005–2008).
23. Wybrane zagadnienia ze sztuki średniowiecznej Polski (zajęcia kursowe, 2015–2016).
24. Zabytki architektury. Budownictwo sakralne. Nekropolie (wykład oraz konwersatorium, 2010–2014).

Wydział Filologiczny Uniwersytetu Łódzkiego (2009–2016)

1. Historia Francji (wykład, 2009–2016).
2. Historia francuskiego obszaru językowego (wykład, 2013–2014).

Wszystkie wyszczególnione wyżej zajęcia miały charakter autorski.

b) Działalność organizacyjna

Do moich najważniejszych osiągnięć w zakresie organizacyjnym należy bez wątpienia zaliczyć wieloletnią (od 2009 r.) działalność na stanowisku sekretarza Redakcji dwóch łódzkich czasopism naukowych: „Przegląd Nauk Historycznych” (pismo indeksowane w bazie Scopus) i „Acta Universitatis Lodzianis. Folia Historica” (tytuł z długoletnią już tradycją, na liście ERIH+). W ramach tej aktywności zaangażowana byłam w koordynację i realizację poszczególnych etapów procesu wydawniczego (współpraca z autorami i recenzentami, gromadzenie tekstów, weryfikacja nadesłanych do druku materiałów, monitorowanie harmonogramu prac, sporządzanie umów, zamawianie i przyjęcie layoutu, opracowania językowego oraz składu,

zamawianie i przyjęcie korekty technicznej itp.). Zajmowałam się także aktualizacją treści na stronach internetowych obu periodyków (<https://czasopisma.uni.lodz.pl/pnh>; <https://prze-glad.uni.lodz.pl/>; <https://digijournals.uni.lodz.pl/pnh/editorialboard.html>; <https://czasopisma.uni.lodz.pl/historica>), indeksacją w bazach oraz publikacją treści w mediach społecznościowych (Facebook). Wykonywałam wreszcie opracowanie redakcyjne i adjustację kolejnych tomów „Przeglądu Nauk Historycznych” i „Acta Universitatis Lodzianensis. Folia Historica”, a w latach 2009–2015 także ich skład komputerowy. Przez te wszystkie lata oba łódzkie czasopisma systematycznie się rozwijały, zyskując coraz większe uznanie w środowisku naukowym nie tylko w kraju, ale i zagranicą. Niewątpliwym sukcesem Redakcji, w tym moim jako sekretarza, było przyjęcie w 2019 r. „Przeglądu Nauk Historycznych” do renomowanej bazy Scopus – największej naukowej bazy literatury recenzowanej na świecie, prowadzonej przez wydawnictwo Elsevier, co pozwoliło na lepsze umiędzynarodowienie pisma. W roku 2020 z mojej inicjatywy półrocznik ten został przekształcony w czasopismo dwujęzyczne (język publikacji: polski i angielski), dzięki czemu wydatnie zwiększyło się grono jego autorów i czytelników zagranicznych. Poza tym w bieżącym roku udało nam się uzyskać dofinansowanie MEiN na działalność obu periodyków w ramach konkursu „Wsparcie czasopism naukowych”, które w znacznej mierze zostanie przeznaczone na tłumaczenia oraz proofreading. Redaktorem obu wniosków była pisząca te słowa.

Od chwili podjęcia pracy w Instytucie Historii UŁ pełniłam funkcję nieformalnego sekretarza, najpierw w Zakładzie Historii Nowożytnej i Krajów Nadbałtyckich, następnie zaś w Katedrze Historii Nowożytnej. Byłam odpowiedzialna za przygotowanie rocznego zestawienia bibliografii dorobku pracowników mojej jednostki oraz sprawozdania ze współpracy międzynarodowej. Zajmowałam się nadto zamawianiem aparatury, materiałów biurowych i eksploatacyjnych, jak również administracją strony internetowej Katedry i aktualizacją publikowanych tam treści.

W 2017 r. byłam pomysłodawcą i głównym organizatorem jubileuszu 60-lecia urodzin prof. dr. hab. Zbigniewa Anusika, połączonego z prezentacją dedykowanej mu, dwutomowej książki pamiątkowej, której miałam przyjemność być także współredaktorem (tytuł publikacji: *Sic erat in votis. Rzeczpospolita w czasach nowożytnych. Studia i szkice ofiarowane Profesorowi Zbigniewowi Anusikowi w sześćdziesiątą rocznicę urodzin*, red. M. Karkocha, P. Robak, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2017, ss. 504; *Sic erat in votis. Europa i świat w czasach nowożytnych. Studia i szkice ofiarowane Profesorowi Zbigniewowi Anusikowi w sześćdziesiątą rocznicę urodzin*, red. M. Karkocha, P. Robak, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2017, ss. 400). Obecnie, również z mojej inicjatywy, przygotowujemy się do dwóch kolejnych jubileuszy: 65-lecia urodzin prof. dr. hab. Z. Anusika oraz 65-lecia urodzin i 40-lecia pracy naukowej prof. dr. hab. Jolanty A. Daszyńskiej. Pierwsza z tych uroczystości zaplanowana jest na 16 grudnia 2022 r., druga odbędzie się pod koniec listopada tr.

Ponadto jestem jednym z pomysłodawców i głównym organizatorem cyklicznej konferencji naukowej *Władza i polityka w czasach nowożytnych*, organizowanej we współpracy z Polskim Towarzystwem Historycznym – Oddział w Łodzi. Dotychczas odbyły się trzy edycje tego spotkania (2010, 2019 i 2022). Tegoroczne wydarzenie było dotowane ze środków ministerialnych, pozyskanych przeze mnie w konkursie „Doskonała nauka – wsparcie konferencji naukowych” (umowa nr DNK/SP/514508/2021).

Brałam także udział w przygotowaniu konferencji naukowej *Spory o państwo w dobie nowożytnej. Między racją stanu a partykularyzmem*, zorganizowanej w Instytucie Historii UŁ w dniach 17–19 listopada 2005 r. Następnie koordynowałam wydanie materiałów z tego sympozjum (*Spory o państwo w dobie nowożytnej. Między racją stanu a partykularyzmem*, red. Z. Anusik, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2007, ss. 518).

c) Działalność na rzecz popularyzacji nauki i sztuki

Listopad 2019	Konsultantka historyczna przy odsłonięciu XVIII-wiecznych malowideł w kościele parafialnym w Łowiczu
2 IX 2018	Wykład pt. <i>Kościół i parafia w Rembieszycach – znane i nieznanne fakty</i> , wygłoszony w kościele parafialnym w Rembieszycach (woj. świętokrzyskie) w ramach obchodów 580-lecia istnienia tej parafii (więcej)
17–21 IV 2018	Członek Rady Naukowej XXVI Ogólnopolskiego Zjazdu Historyków Studentów oraz moderatorka jednego z paneli dyskusyjnych („Historia malarstwa”)
Styczeń 2018	Weryfikacja abstraktów wystąpień nadesłanych na studencko-doktorancką konferencję organizowaną w Łodzi w kwietniu 2018 r. (7 z historii i 13 z historii sztuki)
2015–2016	Konsultantka historyczna przy renowacji zabytkowych rzeźb w kościele parafialnym pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Rembieszycach
IX 2015	Spotkanie z uczniami klas IV–VI w Szkole Podstawowej w Rembieszycach; wykład nt. dziejów miejscowej szkoły, połączony z pogadanką o mojej pracy na Uniwersytecie Łódzkim
18 VI 2015	Odczyt pt. <i>Drzwi kościoła w Wittenberdze. Marcin Luter – jego życie i doktryna religijna</i> , wygłoszony w siedzibie Izby Historii w Skierniewicach (na zaproszenie Towarzystwa Przyjaciół Skierniewic)
13 XI 2006	Moderatorka spotkania i przeprowadzająca wywiad z autorem książki o Karolu XII – prof. dr. hab. Zbigniewem Anusikiem; spotkanie z cyklu „Smakosze historii”, organizowane w ramach akcji „Apetyt na czytanie”, Księgarnia Litera w Łodzi, wydarzenie dofinansowane w ramach Programu Operacyjnego „Promocja czytelnictwa” Ministerstwa Kultury

Literatura

- Aksan V.H., *Wojny Osmanów 1700–1870. Oblężone imperium*, Oświęcim 2019.
- Aleksandrowska E., Świątkowski Piotr, [w:] *Dawni pisarze polscy od początków piśmiennictwa do Młodej Polski. Przewodnik biograficzny i bibliograficzny*, t. IV (S–T), koordynacja całości R. Loth, Warszawa 2003, s. 232–233.
- Alexander J.T., *Catherine the Great. Life and Legend*, New York 1989
- Anderson R.C., *Naval Wars in the Levant, 1559–1853*, Princeton 1952.
- Anthing F., *History of the campaigns of Count Alexander Suworow Rymnikski, field-marshal-general in the service of His Imperial Majesty, the Emperor of all the Russias: with a preliminary sketch of his private life and character*, vol. II, London 1799.
- Arikan S., *Ebûbekir Râtib Efendi*, [w:] *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. X, İstanbul 1994, s. 277–278.
- Arš G.L., *Rossijskaâ flotiliâ Lambrosa Kaconisana Sredizemnommore: popytka osvoboždeniâ Grecii (1788–1792)*, [w:] *Rossiâ i bor'ba Grecii za osvoboždenie: ot Ekateriny II Donikolaâ I*, Moskva 2013, s. 73–96.
- Bartoszewicz J., *Gazeta księdza Łuskiny*, [w:] J. Bartoszewicz, *Znakomici mężowie polscy w XVIII wieku*, t. I, Warszawa 1855, s. 261–330.
- Bartoszewicz J., *Karol de Nassau*, [w:] J. Bartoszewicz, *Znakomici mężowie polscy w XVIII wieku*, t. I, Warszawa 1855, s. 207–260.
- Beales D., *Joseph II*, vol. II (*Against the World, 1780–1790*), Cambridge 2009.
- Beskrovnyj L.G., *Ruskaâ armiâ i flot v XVIII veke (Očerki)*, Moskva 1958.
- Beydilli K., *1790 Osmanlı-Prusya İttifâkı (Meydana Gelişi-Tahlili-Tatbiki)*, İstanbul 1984, İstanbul Üniversitesi Yay., No. 3264.
- Beydilli K., *Yaş Antlaşması*, [w:] *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. XLIII, İstanbul 2013, s. 343–347.
- Beydilli K., *Yûsuf Paşa, Koca*, [w:] *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. XLIV, İstanbul 2013, s. 23–25.
- Beydilli K., *Ziştovi Antlaşması*, [w:] *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. XLIV, İstanbul 2013, s. 467–472.
- Bilim C., *Mustafa Rasih Paşa'nin Rusya Sefaretnaamesi*, „Osmanli Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi” 1996, S. 7, s. 15–36.
- Bobrovskij P.O., *Kubanskij egerskij korpus' 1786–1796 gg.*, S.-Peterburg' 1893.
- Bolotina N., *Potemkin*, Moskva 2014.
- Bronza B., *The Habsburg Monarchy and the Projects for Division of the Ottoman Balkans, 1771–1788*, [w:] *Empires and Peninsulas: Southeastern Europe Between Karlowitz and the Peace of Adrianople, 1699–1829*, eds P. Mitev, I. Parvev, M. Baramova, V. Racheva, Berlin 2010, s. 51–62.
- Creasy E.S., *History of the Ottoman Turks: from the beginning of their empire to the present time, chiefly founded on Von Hammer*, vol. II, London 1856.
- Docenko V.D., *Morskie bitvy Rossii XVIII–XX vekov*, wyd. 3 uzup., Sankt-Peterburg 2002.
- Earle P., *Corsairs of Malta and Barbary*, London 1970.
- Eliseeva O., *Grigorij Potemkin*, izd. 1, Moskva 2005.
- English Historical Documents, 1714–1783*, eds D.B. Horn, M. Ransome, vol. X, London 1957.
- Erläuterter Plan von der berühmten Schlacht bei Martinjestie in der Wallachey: in welcher unter den Befehlen sr. Durchlaucht des Herzogs Friedrich Josias von Sachsenkoburg, k.k. Generals der Kavallerie (nunmehrigen Feldmarschalls,) und des militärischen Theresienordens Großkreuz, der Großvezier mit 100 000 seiner besten Truppen am 22. Sept. 1789 entscheidend geschlagen wurde*, Prag 1789.
- Fejtö F., *Józef II. Habsburg rewolucjonista*, Warszawa 1993.

- Ganičev V., *Ušakov*, Moskva 1990.
- Gibler D.M., *International Military Alliances, 1648–2008*, vol. I, Washington 2009.
- Giełżyński W., *Prasa warszawska 1661–1914*, Warszawa 1962.
- Goriaczko A., „*Gazeta Narodowa i Obca*”, Wrocław 1953.
- Göyünç N., *Hüseyin Paşa, Küçük*, [w:] *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. XIX, İstanbul 1999, s. 6–8.
- Gozdawa-Gołębiowski J., *Wojny morskie 1775–1851*, Warszawa 2001.
- Gyalókay J., *Šabac vára 1787–88-ban*, „Hadtörténelmi Közlemények” [Budapest] 1924, t. XXV, s. 207–219.
- [Herman I.I.], *Žurnal kampanii po Kavkazskoj linii pokojnogo Generala ot infanterii i Kavalera Ivana Ivanoviča Germana 1790 goda ot 22 Sentâbrâ po 30 čislo*, „Otečestvennye Zapiski” 1825, t. XXIV, № 66, s. 352–382.
- Hirtenfeld J., *Der Militär-Maria-Theresien-Orden und seine Mitglieder: Nach authentischen quellen bearbeitet*, Bd. I–II, Wien 1857.
- Historia prasy polskiej*, red. J. Łojek, cz. 1 (*Prasa polska w latach 1661–1864*), Warszawa 1976.
- Hochedlinger M., *Austria's wars of emergence. War, State and Society in the Habsburg Monarchy, 1683–1797*, London–New York 2013.
- Hohlova E., *A.V. Suvorov. Lûbimyj polkovodec naroda*, Moskva 2017.
- Hombek D., *Dzieje prasy polskiej. Wiek XVIII (do 1795 r.)*, Kielce 2016.
- Homola-Dzikowska I., *Pamiętnik Historyczno-Polityczny Piotra Świtkowskiego 1782–1792*, Kraków 1960.
- İlgürel M., *Vâsif Ahmed Efendi*, [w:] *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. XLII, İstanbul 2012, s. 535–537.
- İlker Z.S., Sancaktaroğlu İ., Polat M., *Kaptan-ı Derya Cezayirli Gazi Hasan Paşa*, Ankara 1989.
- İşıpek A.R., *Cezayirli Gazi Hasan Paşa*, İstanbul 2009.
- Ivčenko L., *Kutuzov*, Moskva 2012.
- Kalinka W., *Sejm Czteroletni*, t. I–II, Warszawa 1991.
- Kersnovskij A.A., *Istoriâ russkoj armii*, t. I (*Ot Narvy Dopariža 1700–1814 gg.*), Moskva 1992.
- Kinjapina N.S., Blijev M.M., Degoev V.V., *Kavkaz i Srednaja Azija vo vnesnej politike Rossii (vtoraja polovina XVIII – 80e gody XIX v.)*, Moskva 1984.
- Kirval L., *The era of “Ghazi Hasan Pasha of Algiers” (1713–1790) and its aftermath: The last visionary ottoman Grand Admiral (Grand Vizier)*, [w:] *Seapower, Technology and Trade, Studies in Turkish Maritime History*, eds D. Couto, F. Günergün, M. Pia Pedani, İstanbul 2014, s. 173–181.
- Koçak Z., *1787–1792 Osmanlı Rus Savaşında Değişen Dengeler ve Yaş Antlaşması*, „Tarih İncelemeleri Dergisi” 2017, C. XXXII, sa. 2, s. 459–490. <https://doi.org/10.18513/egetid.376803>
- Koçak Z., *Son Osmanlı-Avusturya Mücadelesinde Değişen Dengeler ve Zıstovi Antlaşması*, „Gazi Akademik Bakış” 2018, C. XI, sa. 22, s. 261–289. <https://doi.org/10.19060/gav.437817>
- Lázár B., *Turkish Captives in Hungary during Austria's Last Turkish War (1788–91)*, „Hungarian Historical Review” 2015, vol. IV, No. 2, s. 418–444.
- Lev Nikolaevič Ėngel'gardt (10.II.1766 – 4.XI.1836)*, [w:] *Russkie memuary. Izbrannye stranicy. XVIII vek*, red. E.M. Kostrova, Moskva 1988, s. 205–[308].
- Lopatın V., *Suvorov*, Moskva 2012.
- Lord R.H., *Drugi rozbiór Polski*, wyd. 2, Warszawa 1984.
- Łojek J., „*Gazeta Warszawska*” księdza Łuskiny 1774–1793, Warszawa 1959.
- Łojek J., *Don Kichot XVIII-wiecznej prasy polskiej (Stefan Łuskina)*, „Kwartalnik Historii Prasy Polskiej” 1991, t. XXX, z. 3–4, s. 17–25.
- Łojek J., *Dziennikarze i prasa w Warszawie w XVIII wieku*, Warszawa 1960.

- Łojek J., *Wiek XVIII*, cz. 1 (*Polityka zagraniczna Sejmu Wielkiego*), wybór, oprac. i wstęp M. Kornat, Kraków 2019.
- Łossowska I., *Piotr Świtkowski (1744–1793)*, [w:] *Pisarze polskiego Oświecenia*, red. T. Kostkiewiczowa, Z. Goliński, t. II, Warszawa 1994, s. 305–319.
- Łossowska-Zaporowska I., „*Korespondent Warszawski*” w latach 1792–1796. (*Zarys monograficzny*), Warszawa 1969.
- Madariaga I. de, *Russia in the Age of Catherine the Great*, London 1981.
- Malleson G.B., *Loudon: A Sketch of the Military Life of Gideon Ernest, Freiherr Von Loudon, Sometimes Generalissimo of the Austrian Forces*, London 1884, s. 223–226.
- Mayer M.Z., *Joseph II and the Campaign Against the Ottoman Turks*, [niepubl. praca magisterska obroniona na Uniwersytecie McGilla w Kanadzie], Montreal 1997. <https://doi.org/10.17863/CAM.19126>
- Mayer M.Z., *The price for Austria's security: part I – Joseph II, the Russian Alliance, and the Ottoman War, 1787–1789*, „*International History Review*” 2004, vol. XXVI, No. 2, s. 257–299.
- Mayer M.Z., *The Price for Austria's Security: Part II – Leopold II, the Prussian Threat, and the Peace of Sistova, 1790–1791*, „*The International History Review*” 2004, vol. XXV, No. 3, s. 473–514.
- Menchinger E.L., *The First of the Modern Ottomans. The Intellectual History of Ahmed Vasif*, Cambridge 2017.
- Mihajlov O., *Kutuzov*, t. I, Moskwa 2018.
- Mikaberidze A., *The Russian Officer Corps of the Revolutionary and Napoleonic Wars, 1792–1815*, New York 2005.
- Miskewka W., *Książę Konstatyn Ipsilanti w kontekście kwestii wschodniej: o niektórych aspektach działalności dyplomatycznej na przełomie wieku XVIII i XIX*, „*Wschodni Rocznik Humanistyczny*” 2014, t. X, s. 199–218.
- Montefiore S.S., *Katarzyna Wielka i Potiomkin. Cesarski romans*, Warszawa 2013.
- Montefiore S.S., *Potiomkin, książę książąt*, Warszawa 2000.
- Morawski W., Szawłowska S., *Wojny rosyjsko-tureckie od XVII do XX wieku*, Warszawa 2006.
- Orlov N.A., *Šturm Izmaila Suworovym v 1790 godu*, S.-Peterburg 1890.
- Özdemir Gümüş Ş., *1787–1792 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Akdeniz'deki Rus korsanlığı*, „*Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*” 2016, C. IX, sa. 44, s. 470–483.
- Petrov A.N., *Vtoraâ tureckaâ vojna v carstvovanie imperatricy Ekateriny II, 1787–1791 g.*, t. I–II, S.-Peterburg' 1880.
- Petruševskij A., *Generalisimus knâz' Suworov*, t. I–III, S.-Peterburg 1884.
- Popkin J.D., *News and Politics in the Age of Revolution: Jean Luzac's Gazette de Leyde*, Ithaca 1989.
- [Potemkin G.A.], *Memoirs of the life of Prince Potemkin, field-marshal and commander-in-chief of the Russian army, grand admiral of the fleets, knight of the principal orders of Prussia, Sweden, and Poland, and of all the orders of Russia etc. Comprehending original anecdotes of Catharine the Second, and of the Russian court*, London 1812.
- Prâhin Ū.D., *Lambros Kaconis v istorii Grecii i Rossii*, Sankt-Petersburg 2004.
- Repertorium der diplomatischen Vertreter aller Lander*, Bd. III (1764–1815), hrsg. O.F. Winter, Graz–Köln 1965.
- Saricaoğlu F., *Hasan Paşa, Şerif*, [w:] *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, C. XVI, İstanbul 1997, s. 340–341.
- Saricaoğlu F., *Sultan I. Abdülhamid (1774–1789)*, İstanbul 2001.
- Serczyk W.A., *Katarzyna II, carowa Rosji*, Wrocław 1989.
- Shaw S.J., *Between Old and New: The Ottoman Empire under Sultan Selim III, 1789–1807*, Cambridge, Mass. 1971.
- Shaw S.J., *The Nizam-I Cedid Army of Sultan Selim III, 1789–1807*, „*Oriens*” 1965/1966, vol. XVIII/XIX, s. 168–184.

- Shaw S.J., *The Origins of Ottoman Military Reform: The Nizam-ı Cedid Army of Sultan Selim III*, „Journal of Modern History” 1965, vol. XXXVII, No. 3, s. 291–306.
- Stone D.R., *A Military History of Russia: From Ivan the Terrible to the War in Chechnya*, Westport, Connecticut–London 2006.
- Szczepaniec J., *Monopol prasowy Stefana Łuskiny w Koronie w latach 1773–1793*, „Ze Skarbca Kultury” 1961, z. 13, s. 5–99.
- Topaktaş H., *Osmańsko-polskie stosunki dyplomatyczne. Poselstwo Franciszka Piotra Potockiego do Stambułu (1788–1793)*, Kraków 2017.
- Treaties Between Turkey and Foreign Powers, 1535–1855*, London 1855.
- Volkov S.V., *Generalitet Rossijskoj Imperii: ènciklopedičeskij slovar’ generalov i admiralov ot Petra I do Nikolaâ II*, t. I (A–K), Moskva 2010; t. II (L–Â), Moskva 2010.
- Wieczorkiewicz P.P., *Historia wojen morskich. Wiek żagla*, t. I, Warszawa 1995.
- Wurzbach C. von, *Biographisches Lexicon des kaiserthums Oesterreich, enthaltend die lebensskizzen der denkwürdigen personen, welche seit 1750 in den österreichischen kronländern geboren wurden oder darin gelebt und gewirkt haben*, Teil I–LX, Wien 1856–1891.
- Yeşil F., *Aydinlanma Çağında Bir Osmanlı Katibi Ebubekir Râtib Efendi (1750–1799)*, 1st ed., İstanbul 2011.
- Yeşil F., *Nizâm-ı Cedid Ordusunda Talim Ve Terbiye (1790–1807)*, „Tarih Dergisi” 2010, C. II, sa. 52, s. 27–85.
- Zapiski grafa Rožera Dama*, „Starina i novizna: Istoričeskij sbornik” 1914, kn. XVIII, s. 1–100.
- Zolotarev V.A., Kozlov I.A., *Tri stoletîâ Rossijskogo flota*, t. III (XVIII vv.), Sankt-Peterburg 2003.

.....
(podpis wnioskodawcy)